

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/71/2020
Identifikačné číslo spisu: 3019200325
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3019200325.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: Complex HM, s.r.o., so sídlom Dvory 581, 020 01 Púchov, IČO: 45 517 991, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, ďalší účastník: W. S. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. X/XX, XX XXX H., B., T. B. L., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 15247-3/2019-BA zo dňa 30. apríla 2019, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 14Sa/32/2019-62 zo dňa 14.05.2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 14Sa/32/2019-62 zo 14.05.2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozhodnutím, č.k. 14Sa/32/2019-62 zo 14.05.2020 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 15247-3/2019-BA zo dňa 30. apríla 2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica (ďalej len „správny orgán I. stupňa“) č. 19355-1/2014-PB zo dňa 09.01.2014 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Považská Bystrica rozhodla, že zamestnankyni W. S. D. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy od 01.08.2012 do 31.12.2013. Správny orgán I. stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že na základe výsledkov kontroly u zamestnávateľa - žalobcu (ktorá bola vykonaná dňa 08.03.2013) nebolo preukázané, že p. W. S. D. reálne vykonáva činnosť ako zamestnankyňa na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Správny orgán I. stupňa v odôvodnení rozhodnutia poukázal na príslušné ustanovenia zákona o sociálnom poistení, ako i na Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Žalovaná v preskúmanom rozhodnutí tiež uviedla, že podľa oznámenia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (ďalej len „ZUS“) č. 090000/511/127/2014/UBS-OM zo dňa

25.02.2014 pani W. S. D. odo dňa 01.08.2012 podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky.

2. Zrušenie preskúmaného rozhodnutia krajský súd odôvodnil tým, že na zamestnankyňu žalobcu, ktorá je občiankou Poľskej republiky, vykonáva SZČO v tejto krajine bydliska a zároveň uzatvorila so žalobcom pracovnú zmluvu ako zamestnankyňa, sa vzťahujú v oblasti sociálneho zabezpečenia vyššie citované nariadenia Európskeho parlamentu a Rady. Uvedená skutočnosť je medzi účastníkmi konania nesporná a krajský súd konštatuje, že správne orgány sa riadili týmito nariadeniami.

3. Za podstatnú považoval krajský súd skutočnosť, že zamestnancovi žalobcu bola zo strany príslušnej inštitúcie štátu bydliska - ZUS podľa čl. 16 (2) určená uplatniteľná legislatíva, a to legislatíva Slovenskej republiky podľa čl. 13 (3) základného nariadenia. Žalovaná vydala preskúmané rozhodnutie v čase, keď už bolo určenie poľskej legislatívy na obdobie od 01.08.2012 definitívnym, čo žalovaná ani nespochybňuje, a potvrdenie prvostupňového rozhodnutia o nevzniku poistenia zamestnancovi žalobcu od 01.08.2012 do 31.12.2013 žalovaná odôvodnila tým, že prvostupňový orgán rozhodol správne, keďže príslušná inštitúcia štátu bydliska zamestnanca žalobcu - ZUS v spolupráci so žalovanou, rešpektujúc postupy určené v čl. 16 vykonávacieho nariadenia určila zamestnancovi žalobcu podliehanie právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky a prvostupňový správny orgán bol povinný odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca v registri poistencov.

4. Krajský súd sa nestotožnil s názorom žalovanej, že prvostupňový orgán svojim rozhodnutím odstraňoval dôsledky nesprávnej registrácie zamestnanca žalobcu, pretože prihláška do registra poistencov nezakladá povinné sociálne poistenie a nemá konštitutívne účinky.

5. Podľa názoru krajského súdu v súvislosti s určením uplatniteľnej legislatívy príslušná ZUS bola oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností a žalovaná bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať, nakoľko posúdiť vznik poistného vzťahu v právnom zmysle môže len orgán, ktorý je v mieste vykonávania práce. Ide o vzájomnú spoluprácu inštitúcií sociálneho zabezpečenia členských štátov v zmysle koordinačných opatrení, čl. 2 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia. Následne po spolupráci žalovanej a ZUS rozhodla ZUS, že p. W. S. D. podlieha od 01.08.2012 poľskej legislatíve v rámci sociálneho zabezpečenia. Ako žalovaná v napadnutom rozhodnutí, i vo vyjadrení v žalobe uviedla, toto určenie sa stalo definitívnym, keďže žalovaná v lehote určenej koordinačnými nariadeniami toto určenie nenamietala.

6. S poukazom na uvedený skutkový stav pre krajský súd bolo nesporné, že v čase vydania napadnutého rozhodnutia už bolo určené, že na zamestnanca žalobcu sa vzťahuje poľská legislatíva v rámci sociálneho zabezpečenia a napriek uvedenému, žalovaná konala a rozhodovala vo veci týkajúcej sa sociálneho zabezpečenia zamestnanca podľa slovenskej legislatívy. Z uvedených dôvodov námietku žalobcu, týkajúcu sa prekročenia právomoci žalovanej krajský súd vyhodnotil ako dôvodnú.

7. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalovaná. Kasačnú sťažnosť odôvodnila tým, že nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého nebola oprávnená vydať napadnuté rozhodnutie. Formulár PD A1 vydaný v prejednávacom prípade je len deklaratórnym potvrdením určenia uplatniteľnej legislatívy, ktorý nemôže nahradiť samotné rozhodnutie žalovanej o vzniku, zmene alebo zániku poistenia v sporných prípadoch. Sťažovateľka zastáva názor, že bola oprávnená vydať napadnuté rozhodnutie v záujme právnej istoty zamestnanca, pretože zánik poistenia bol vo vzťahu k prihláške zamestnanca v registri poistencov sporný.

8. Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že žalobca prihlásil zamestnanca do registra poistencov od 01.08.2012 podaním registračného listu fyzickej osoby- prihlášky. Túto povinnosť by mal žalobca, ako zamestnávateľ v prípade, že by sa na zamestnanca v predmetnom období vzťahovala legislatíva SR. Avšak následným definitívnym určením uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky bolo nepochybné, že zamestnanec v uvedenom období podliehal právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Podľa názoru sťažovateľky vydanie rozhodnutia o nevzniku poistenia je najmä v záujme

samotného zamestnanca. Ďalej žalovaná vo svojej žalobe nepreukázala a nešpecifikovala, akým spôsobom bol napadnutým rozhodnutím poškodený na svojich právach. Poškodenie svojich práv ako zamestnávateľa ani netvrdila. Z tohto dôvodu má sťažovateľka za to, že žalobca nie je aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby. Záverom poukázala na názor vyjadrený v rozsudkoch najvyššieho súdu, podľa ktorého je Sociálna poisťovňa oprávnená rozhodovať o vzniku povinného poistenia zamestnanca, ktorý bol prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaný v registri poistencov. Na základe horeuvedených skutočností žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu menil tak, že žalobu zamietla.

8. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd príslušný podľa § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) rozhodovať o kasačnej sťažnosti, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že je potrebné rozsudok krajského súdu zrušiť.

10. Podľa § 178 ods. 1 SSP žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

11. Kasačný súd pripomína, že správne súdnictvo nie je založené na princípe verejnej žaloby, ktorý umožňuje komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. I keď aktívna žalobná legitimácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania, správny súd je povinný ju skúmať počas celého konania. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Samotné postavenie účastníka správneho konania k naplneniu podmienky ukrátenia práv žalobcu nevedie.

12. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Sžr/2/2014, v ktorom najvyšší súd uviedol, že: „Súd v každej konkrétnej veci posudzuje, či žalobca spĺňa zákonom stanovené podmienky procesnej aktívnej legitimácie na podanie žaloby v správnom súdnictve. Žalobná legitimácia v zmysle § 247 ods. 1 a § 250 ods. 2 OSP musí byť daná pre všetky prípady, kedy je dotknutá právna sféra žalobcu. S prihliadnutím na účel súdneho prieskumu administratívnych rozhodnutí, táto podmienka musí byť splnená v priebehu celého konania...“

13. So zreteľom na ustanovenie § 178 ods. 1 SSP treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitimácie žalobcu.

14. Krajský súd otázku aktívnej legitimácie žalobcu neposúdil správne, ak nevzal do úvahy, že žalobcom môže byť len osoba, ktorá tvrdí ukrátenie svojich práv alebo právnych záujmov preskúmaným rozhodnutím alebo tvrdí aspoň potenciálnu možnosť ich ukrátenia. Napriek skutočnosti, že žalovaná túto skutočnosť nenamietala v rámci konania pred krajským súdom a v kasačnej sťažnosti v zásade nie je prípustné uplatňovanie nových skutočností (§ 441 SSP), aktívna legitimácia žalobcu je podmienkou, bez splnenia ktorej nie je možné žalobe priznať úspech. Správne súdy prihliadajú na splnenie tejto podmienky počas celého konania. Z tohto dôvodu sa ňou mal krajský súd zaoberať aj bez námietky žalovanej.

15. Kasačný súd v rámci konania o kasačnej sťažnosti dospel k záveru, že z podanej žaloby nie je zrejmé, v čom spočíva ukrátenie práv žalobcu ako zamestnávateľa. Žalobca síce v podanej žalobe uvádza, že sa cíti byť ukrátený na svojich právach nezákonným postupom a rozhodnutím žalovanej a domáha sa ochrany svojich subjektívnych práv, ktoré však následne žiadnym spôsobom nešpecifikuje. Žalobca v podanej žalobe poukazuje na možné ukrátenie práv svojho zamestnanca.

16. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu

vysporiadať sa s aktívnou legitímáciou žalobcu a vo veci znovu rozhodnúť. Zároveň je krajský súd viazaný právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí (§ 469 SSP).

17. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.